

Дополнителни информации за Европската Унија се достапни на: ec.europa.eu

Листа со сите веб страници кои се појавуваат во оваа брошура може да се најде на последната страница.

Делегација на Европската Унија
во поранешна Југословенска Република Македонија
Мито Хаџивасилев Јасмин 52в.
1000 Скопје
Тел: +389 2 3248 500
Факс: +389 2 3248 501
E-mail: delegation-fyrmacedonia@ec.europa.eu
www.delmkd.ec.europa.eu

Печатено во поранешна Југословенска Република Македонија

Ученичка од средното музичко училиште изведува класична музика на прославама по повод Денови на Европа 2010

Предговор

Ерван Фуере,

Специјален претставник
и шеф на Делегацијата
на Европската
Унија во поранешна
Југословенска
Република Македонија

Почитувани читатели,

Повеќе од 250 проекти финансирани од Европската Унија се досега реализирани или се спроведуваат во поранешната Југословенска Република Македонија. Од 1992 до 2007 година, кога се вовеле новиот Инструмент за претпристапна помош (попознат само како ИПА), финансиската помош на ЕУ распределена преку ФАРЕ и КАРДС програмите достигна повеќе од 800 милиони евра. Помошта на ЕУ во рамките на ИПА има за цел да и помогне на земјата да ги заврши започнатите реформи неопходни за членство во ЕУ. Помошта што ќе биде обезбедена за периодот 2007-2013, преку петте компоненти на ИПА, ќе изнесува речиси 622.5 милиони (622.496.001) евра. Покрај тоа, поранешната Југословенска Република Македонија има пристап и до мулти-корисничката, регионална програма на ИПА.

Оваа публикација ја подготвивме со цел да обезбедиме подобро разбирање на помошта од ЕУ. Таа содржи избор на проекти, нивните цели и очекувани резултати, кои ќе придонесат кон унапредување на економскиот, административниот, образовниот и социјалниот развој на земјата.

Областите во овие проекти се разликуваат според нивниот опфат, буџет и број на експерти, и обезбедуваат преглед на бројните можности за финансиска помош од ЕУ. Почнувајќи од големи инфраструктурни и еколошки проекти вредни десетици милиони евра, преку мали грантови за невладини организации кои работат на локално ниво, па сè до набавка на опрема за полицијата, реформи во правосудството или регистрација на животните, Европската Унија активно учествува и ја унапредува благосостојбата на граѓаните во речиси сите сегменти од живеењето.

Дел од проектите кои ќе ви ги претставиме на следните страници се веќе завршени, а некои сè уште се спроведуваат. Тие претставуваат успешни примери. Претставените проекти или области се илустрирани со технички детали и резултати, како и со мислења на корисниците кои се согласија да ги споделат нивните искуства со нас. Освен тоа, секое претставување е поврзано со одредена политика на Европската Унија. Доколку сте заинтересирани за подетални информации, погледнете го списокот на интернет страници на крајот од публикацијата.

Се надеваме дека оваа брошура ќе ви помогне да го збогатите вашето знаење за одредени специфични и општи теми поврзани со ЕУ, како и за конкретната поддршка која ЕУ им ја дава на граѓаните на оваа прекрасна земја, која продолжува по својот пат кон Европската Унија.

Ерван Фуере

Преглед на поддршката од ЕУ

6
страна

Соработка без граници

Реконструкција на патот М5 -
транзитен пат во Битола од север кон исток
Општина Битола
2007-2009

8
страна

Здравјето на потрошувачите на прво место

Контрола на безбедноста и квалитетот на храната
Министерство за земјоделство и Министерство за здравство
2007-2008

10
страна

Полиција по европски терк

Реновирање на полициски станици
Министерство за внатрешни работи
2009-2011

12
страна

Во потрага по чист воздух

Подобрување на квалитетот на воздухот
Министерство за животна средина и просторно планирање
2006-2008

14
страна

Инфраструктура за поквалитетен и здрав живот

Реконструкција на систем за водоснабување, фекална и
атмосферска канализација во населба Љубаш, Општина Кавадарци
2005-2007

16
страна

Поддршка за среќни лица

Социјална вклученост преку развивање нови вештини,
ПОРАКА НОВА - Центар за подобрување на квалитетот на живот на
лицата со интелектуална попреченост и нивните семејства, Струга
2009-2010

18
страна

Модерна царина за квалитетни услуги

Подобрување на граничната контрола
Царинска управа
2009-2011

20
страна

Зголемување на довербата во судството

Поддршка за поефикасно, ефективно и модерно работење и
функционирање на Управниот суд
Управен суд и Министерство за правда
2010-2011

22
страна

Иновација во деловното работење: скок во развојот

Програма ТАМ,
Мали и средни претпријатија
2006-2009

24
страна

Даноци за доброто на граѓаните

Поддршка на даночните реформи
Министерство за финансии и Управа за јавни приходи
2010-2011

26
страна

Преглед на онлајн извори на информации

28
страна

Инструментот за претпристапна помош (ИПА) стапи во сила на почетокот на 2007² г. и треба да обезбеди околу 11,5 милијарди евра за земјите-кандидатки и потенцијалните земји-кандидатки во периодот 2007-2013. ИПА се фокусира врз потребите. Оттаму, нејзините приоритети се темелат врз јасни проценки. Клучни елементи претставуваат Пристапните/Европските партнерства што ЕУ ги склучи со секоја од земјите-кориснички, стратешкиот документ за проширување на Комисијата, годишните извештаи за секоја од земјите, и националните стратегии за интеграција во ЕУ и усогласување на европското законодавство. Со поддршката од ЕУ, на земјите ќе им се помогне целосно да го спроведат законодавството на ЕУ («Community acquis») во времето кога ќе станат земји-членки.

Поддршката за периодот 2007-2013, што преку ИПА ѝ се обезбедува на поранешна Југословенска Република Македонија, опфаќа пет компоненти: 1) Градење на институциите, 2) Прекугранична соработка, 3) Регионален развој, 4) Развој на човечките ресурси и 5) Рурален развој. Комисијата издвои вкупно 622,4 милиони евра за периодот 2007-2013. Покрај тоа, земјата ќе има придобивки и од мулти-корисничката програма на ИПА.

Поранешна Југословенска Република Македонија: Индикативен преглед на Инструментот за претпристапна помош за 2007-2013 според компоненти*

Компонента на ИПА	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013
I (Помош при транзицијата и градење на институциите)	41,641,613	41,122,001	39,328,499	36,317,068	28,803,410	28,207,479	27,941,228
II (Прекугранична соработка)	4,158,387	4,077,999	4,371,501	5,067,526	5,124,876	5,183,373	5,243,041
III (Регионален развој)	7,400,000	12,300,000	20,800,000	29,400,000	39,300,000	42,300,000	51,800,000
IV (Развој на човечки ресурси)	3,200,000	6,000,000	7,100,000	8,400,000	8,800,000	10,380,000	11,200,000
V (Рурален развој)	2,100,000	6,700,000	10,200,000	12,500,000	16,000,000	19,000,000	21,028,000
Вкупно	58,500,000	70,200,000	81,800,000	91,684,594	98,028,286	105,070,852	117,212,269

*Повеќегодишна индикативна финансиска рамка 2011-2013 COM (2009) 543 од 14.10.2009.

Средствата се распределуваат за три годишен период, според повеќегодишната индикативна финансиска рамка, во согласност со политиката за проширување. На тој начин се информира за намерите на Комисијата во врска со секоја земја и секоја компонента.

Потоа, врз таа основа се изготвуваат документите за повеќегодишното индикативно планирање за секоја земја (и уште еден документ за регионалната мулти-корисничка програма). Овие документи ги содржат конкретните цели и определби на Комисијата во однос на претпристапната помош, и се ревидираат и ажурираат секоја година.

Поддршката од ЕУ цели кон создавање директни придобивки за граѓаните. Проектите што се поддржуваат имаат за цел земјите-кандидатки и потенцијални кандидатки да се усогласат со стандардите на ЕУ. Исто така, нивна цел е постепено доверување на децентрализираното раководење со фондовите на ЕУ на државните органи во земјите-кориснички. Децентрализираното раководење со фондовите на ЕУ вклучува и пренесување на надлежностите од Комисијата врз договорниот орган во земјата-корисничка. Притоа, договорниот орган станува одговорен за тендерските постапки и склучувањето договори, како и за финансиското и административното раководење со проектите. Покрај зајакнувањето на чувството на одговорност во претпристапната фаза, ова исто така им помага на земјите да се подготват за методите на раководење што ќе треба да ги применуваат колку што се поблизу до ползување на користите од фондовите на ЕУ како земји-членки.

Во оваа брошура се опишани неколку проекти што ги финансира ЕУ во земјата.

² Регулатива на Советот (ЕЗ) бр. 1085/2006 од 17 јули 2006 за воведување на Инструментот за претпристапна помош

Соработка без границы

Искуството на Европската Унија покажува дека развојот на пограничните региони е клучен фактор за европската интеграција. Економскиот, социјалниот и културниот развој во овие региони можат да се унапредат ако во средиштето на процесот на соработка се стават луѓето од двете страни на границите. За нив најголема придобивка е подобро меѓусебно запознавање и разбирање со соседите. Низ секојдневна комуникација можат да разменуваат идеи, искуства, заеднички да ги решаваат проблемите и меѓусебно да се поддржуваат. Со заеднички проекти, можат да си ги подобрат условите за живот и воопшто квалитетот на живеење - од сообраќајно поврзување, преку решавање на проблемите со снабдување со вода и електрична енергија, па сè до заеднички културни манифестации и заштита на природното и културното

богатство. Тоа ќе им овозможи да го промовираат регионот во кој живеат, од што ќе имаат заеднички придобивки. Токму тоа е целта на помошта од Европската Унија за прекугранична соработка.

Во периодот од 2007 до 2013 година ќе се спроведат пет програми со кои ќе се опфати билатералната соработка на земјава со Албанија, Бугарија, Грција и Косово, но и мултилатералната соработка во рамките на регионот на Југоисточна Европа. Поддршката од Европската Унија, во првите пет години од реализирањето на програмите, се предвидува да изнесува приближно 23 милиони евра. Програмата за прекугранична соработка со Косово треба да биде одобрена од Европската комисија и се очекува да започне во 2011 година. Програмата со Албанија е прва таква програма што ќе биде финансирана

Име на проектот:
Реконструкција на патот М5
- транзитен пат во Битола од
север кон исток

Сектор:
Прекугранична соработка

Извор на финансирање:
КАРДС

Вредност:
738.000 евра

Период:
2007-2009

Корисник:
Општина Битола

**Партнер во
Република Грција:**
Општина Лерин

со Инструментот за претпристапна помош (ИПА), додека останатите програми продолжуваат да добиваат поддршка преку програмата КАРДС.

Корисни придобивки

Граѓаните на општина Битола минатата година беа сведоци на придобивките од помошта на Европската Унија. Конечно добија современа транзитна сообраќајница низ градот, која истовремено е и единствена врска со соседна Грција, во отсуство на железничка линија. Со помошта од Унијата од над 700 илјади евра, со почитување на роковите и покрај непредвидените работи, успеаја да го реконструираат патот М5, заедно со целата подземна инфраструктура и да обезбедат максимална безбедност за пешаците на една од најоптоварените сообраќајници во

градот. Уште повеќе, добија можност за зацврстување на соработката со грчката општина Лерин, за поголема размена на луѓе и стоки, но и за целокупен развој на регионот.

Има уште многу други позитивни примери на прекугранична соработка. Преку осум илјади жители на Богданци и околните места веќе не мораат да се грижат за чиста вода за пиење. Со новата водоводна линија во која азбестните цевки се заменети со полиетиленски, се намали ризикот од канцерогени заболувања и драстично се намали истекувањето на водата, а вкупната заштеда на трошоците за одржување се проценува на околу 43%. Покрај тоа, ако има потреба, и грчката прекугранична општина Кировос може да се снабдува со здрава вода за пиење.

Промотивните материјали за преспанскиот регион, културно-историските

локалитети, услугите за туристите, како и за можностите за сместување во капацитети кои според локалните органи за туризам ги исполнуваат стандардите на ЕУ, во шест села ја промовираат Преспа како привлечна туристичка дестинација.

Втората туристичка промоција е промоцијата на Лесново, а се финансира од програмата КАРДС во соработка со соседна Бугарија. Со подобрена инфраструктура во селото и промотивен материјал за манастирот Св. Гаврил Лесновски, регионот станува поблизок и попривлечен за посетителите.

Причина за задоволство имаат и граѓаните на селата Дурачка Река и Дренак во општина Крива Паланка кои се поврзаа со нов асфалтен пат, со што им се отвори можност за економски развој и за туризам во соработка со општината Дупница во соседна Бугарија.

РЕЗУЛТАТИ:

Општина Битола

- Олеснување на сообраќајот на патот што ги поврзува двата влеза на Битола, а истовремено е единствен транзитен пат што води кон Грција
- Реконструкција на водоводната мрежа

“Реализацијата на овој проект ни овозможи не само подобрување на квалитетот на живеење во нашиот град, туку и взаемна поддршка со соседна Грција. Со дел од општините од двете страни на границата сега сме сообраќајно подобро поврзани, а тоа ни овозможува полесна размена на стоки и унапредување на соработката меѓу луѓето. Едноставно, со помошта од ЕУ ја зацврстивме добрата соработка на сите нивоа со грчките општини. Уште поважно, со оваа соработка се поддржува и развојот на регионот, што е од интерес на граѓаните од двете страни на границата”

ВЛАДИМИР ТАЛЕВСКИ,
градоначалник на Општина Битола

ПОГЛЕД ОД ЕУ:

Прекуграничната соработка како дел од регионалната политика на ЕУ

Прекуграничната соработка е составен дел на регионалната политика на Европската Унија, чија цел е унапредување на економската и социјалната кохезија и намалување на разликите во развојот на различни европски региони. Токму затоа, со своите структурни и претпристапни фондови Унијата ја помага прекуграничната соработка на својата територија и меѓу земјите-кандидатки за членство. Идејата на прекуграничната соработка е да се намали негативно влијание на границите врз економскиот и социјалниот развој на пограничните подрачја, па затоа главни корисници на проектите се токму граѓаните што живеат во тие подрачја.

www.ec.europa.eu/dgs/regional_policy

Здравјето на потрошувачите на прво место

Заштитата на потрошувачите и на нивното здравје е во фокусот на грижата за безбедноста на храната во сите фази на производството и во трговијата. Потрошувачите сакаат безбедна храна, но исто така сакаат да знаат каков вид храна јадат.

Благодарение на помошта од Европската Унија преку програмата КАРДС 2006, изразена во софистицирана опрема вредна 88 илјади евра, сега за само петнаесет минути може да се провери квалитетот на производите и да се добијат резултатите на лице место. Наместо долгите чекања на резултати од лабораториите, инспекторите за храна за кусо време добиваат информации дали пестицидите во овошјето и зеленчукот се во рамки на дозволените граници, колкава е температурата, влажноста и киселоста на производите, каков е квалитетот на млекото и месото... Со поддршка од Европската Унија земјата постиг-

на напредок во осигурувањето безбедност на храната, во согласност со европските стандарди. Анализите на храната сега не се вратат само во лабораториите, туку и на терен. Токму здравјето и интересите на потрошувачите се целите на грижата за безбедност на храната што треба да се постигнат преку примена на интегрираниот пристап „од нива до трпеза“, кој ги опфаќа сите сектори во синџирот. Начелата на европската политика за безбедност на храната се содржани во таканаречената Бела книга за безбедност на храната која предвидува воведување на 80 нови законски мерки за прехрана на животните, нивното здравје, хигиената, адитивите, засладувачите, загадувачите и талозите, аромите, генетски модифицираните состојки во храната, како и за зрачењето и пакувањето.

Земјата има постигнато евидентен напредок во оваа област, но треба и по-

Име на проектот:
Контрола на безбедноста и квалитетот на храната

Сектор:
Безбедност на храната, ветеринарна и фитосанитарна политика

Извор на финансирање:
КАРДС

Вредност:
464.000 евра

Период:
2007-2008

Корисник:
Министерство за земјоделство и Министерство за здравство

натаму да се работи на усогласување на националното со европското законодавство. Во изминатите четири години Европската Унија го поддржа воспоставувањето на ефикасен систем за безбедност на храната преку реализирање проекти во висина од 620.000 евра. Исто така, во периодот јули 2008 - август 2009 година, за вработените во Дирекцијата за храна при Министерството за здравство беа организирани повеќе од 30 експертски мисии низ земјава и студиски посети во земјите на Европската Унија.

Идентификација и регистрација на добитокот по европски стандарди

Европската Унија има сеопфатна стратегија за безбедност на храна-

та, која освен храната го вклучува и здравјето на добитокот. Европската агенција за реконструкција уште во 2002 година започна програма за идентификација и регистрација на животните во вредност од 3.500.000 евра. Целта беше да се воспостави систем за идентификација на говедата во согласност со европските регулативи за да се подобри следењето на здравјето на животните. Тоа значи и поефикасна реакција на ветеринарите кога ќе се појави болест и ограничување на негативните економски импликации и последиците по здравјето на животните и на луѓето. Во рамките на овој проект што се одвиваше во три фази, а беше завршен во 2009 година, обезбедена е хардверска и софтверска опрема за централната база на по-

датоци, и воспоставени се систем за идентификација и регистрирање на говеда и регистер за овци и кози. Идентификацијата овозможува следење и на добитокот и на производите од месо во текот на сите фази од производството со цел да се подобри заштитата од болести и да се заштитат потрошувачите. ЕУ подготвува проекти за натамошен развој на системот за размена на информации за здравјето на добитокот и безбедноста на храната, како и за проширување на системот за идентификација и регистрација на други животни (свињи, коњи...). Сето ова е важно за стимулирање на извозот, привлекување странски инвестиции во секторот, како и за создавање услови за производство кои ќе ги почитуваат стандардите на Европската Унија.

РЕЗУЛТАТИ:

- Брза контрола на безбедноста и квалитетот на храната
- Усогласување на законодавството за храна и добиточна храна со законодавството на ЕУ
- Зголемување на свеста кај одговорните лица и производителите за законите за безбедност на храната
- Обучен персонал во одговорните институции кои ја контролираат безбедноста на храната
- Усогласеност и координација во активностите на Дирекцијата за храна и Ветеринарната дирекција
- Воспоставен систем за идентификација и регистрација на животните

“Посишнавме најредок во законодавството, кое е една од основните компоненти на системот за безбедност на храната, а работилниците што се одржаа во рамките на проектот придонесоа за размена на знаење и искуства меѓу сите субјекти што учествуваат во системот за храна во земјата или имаат врска со политиката за храна и раководењето со безбедноста на храната на ниво на ЕУ. Проектот овозможи да се зајакне институционалниот капацитет на системот за храна, а користи од изработката на „Порталот за безбедност на храната“, интернет-страница што нуди поширни информации за системот за безбедност на храната, е огромна“

Д-р МАРИНА ПОПОВСКА-ДОМАЗЕТОВА
Директор, Директорат за храна,
Министерство за здравство

ПОГЛЕД ОД ЕУ:

Европската Унија има сеопфатна стратегија за безбедност на храната, која ја опфаќа добиточната храна, но и здравјето на добитокот. Главната цел на политиката за безбедност на храната на Европската комисија е да обезбеди високо ниво на заштита на здравјето на луѓето и интересите на потрошувачите во однос на храната. Пред влегувањето во ЕУ, земјите-кандидатки за членство мораат да ги усвојат заедничките правила и стандарди од европските закони за безбедна храна. Европската комисија не прави никаков компромис во оваа област, не дозволува “транзитиски периоди” и не прифаќа какво било намалување на стандардите.

http://ec.europa.eu/dgs/health_consumer

Полиција по европски терк

Човековите права, демократските институции и владеење на правото во општеството се трите заеднички вредности кои се покажаа како неопходни за обезбедување мир и просперитетен развој во Европската Унија. Почитувањето на овие вредности, како и неопходните политички, економски и институционални реформи овозможуваат резултати на терен и служат како основа за проширувањето на Унијата.

Овие вредности тешко може да се достигнат без реформирана полиција, мотивирани полициски службеници и соодветни услови за работа. Во процесот на реформи земјите не се оставени сами на себе. ЕУ е на нивна страна со политичка поддршка и техничка помош, но и со значајна финансиска помош за конкретни проекти кои ќе го подобрат животот на граѓаните.

Токму затоа, Европската Унија ја поддржува реформата на полицијата во земјава со цел да се постигне високо ниво на почитување на човековите права и да се применат минимални стандарди во однос на физичката состојба на полициските станици, преку реновирање на објектите и на другите капацитети.

Современи објекти за ефикасна работа

Со над 1.300.000 евра, од кои дел се од програмата КАРДС, а дел од ИПА, Европската Унија го помага реновирањето на десет полициски станици во државата. Намерата е да се постигне натамошно усогласување со европските стандарди во областа на полициското работење, како во однос на третманот на повиканите, приведените и задржаните лица,

Име на проектот:
Реновирање на полициски станици

Сектор:
Полиција и гранично управување

Извор на финансирање:
КАРДС - ИПА

Вредност:
1.373.000 евра

Период:
2009-2011

Корисник:
Министерство за внатрешни работи

така и во однос на обезбедувањето на соодветни услови за вработените во полициските станици.

Со нормални услови за работа веќе можат да се пофалат вработените во полициската станица Кисела Вода кои добија современа зграда. За целосната реконструкција на полициската станица ЕУ издвои околу 500.000 евра од програмата КАРДС 2006.

Од неодамна со подобри услови за работа можат да се пофалат и вработените во полициската станица во Тетово чија реконструкција чинеше околу 400.000 евра, обезбедени од програмата ИПА 2007. Подобрените услови за работа ќе овозможат и зголемена ефикасност на полицијата од станицата која опслужува повеќе од 190 илјади граѓани во регионот на Тетово, а во чија зграда над 30 години

немало речиси никаква инвестиција во санирање и подобрување на условите за работа.

Но проектот не застанува овде. Во тек се реновирањата на уште осум полициски станици - полициските станици Центар, Гази Баба, Карпош и Битпазар во Скопје, како и станиците во Прилеп, Гостивар, Гевгелија и во Штип. За нивното реновирање се обезбедени над 400.000 евра, исто така од програмата ИПА 2007.

Сега останува на полициските службеници да дадат сè од себе во справувањето со сите безбедносни предизвици и искушенија во интерес на мирот, сигурноста и спокојството на граѓаните. Задача и приоритет на кој ќе му посветат и време, и труд, и енергија, и нема да се штедат, бидејќи граѓаните и нивните безбед-

носни потреби и барања треба да бидат на прво место во нивниот план за работа.

РЕЗУЛТАТИ:

- Подобрено, поделотворно и поуспешно функционирање на полициските служби
- Помалку оплаки од граѓаните, невладините организации и од меѓународната заедница за полициските објекти
- Повисоко ниво на меѓународни стандарди во полициските капацитети од сите аспекти
- Поголема мотивација за полицискиот персонал

“Заедно со нашите партнери од Делегацијата на ЕУ ги одредивме полициските станици на кои им беше потребна итна реконструкција и при крајот на минатата година зайочнавме со работата. Се надеваме дека нашиот придонес во подобрувањето на работните услови ќе значи и зголемена ефикасност на полицијата, подобри услуги за граѓаните и подобро практично спроведување на одредбите од Рамковниот договор.”

ГОРДАНА ЈАНКУЛОВСКА,

Министерка за внатрешни работи, на отворањето на реновираната полициска станица во Тетово (22 јуни 2009)

ПОГЛЕД ОД ЕУ:

Реформа на полицијата и судството

Спроведувањето на владеењето на правото, особено преку полициските и судските реформи, е прв приоритет. Делотворна полиција и делотворно судство се клучни карактеристики и предуслови за владеење на правото и за демократијата. Модернизацијата на капацитетите и поддршката за спроведување на законските стандарди на ЕУ кои го зацврстуваат управувањето со човечките ресурси се основните цели на помошта од Европската Унија. Соодветните капацитети и овозможуваат на полицијата поефикасна борба против корупцијата и организираниот криминал, поефикасно спроведување на миграциската политика, како и подобра контрола на границите.

http://ec.europa.eu/justice_home

Во потрага по ЧИСТ ВОЗДУХ

Секој од нас ужива да дише свеж, чист воздух кој ги поттикнува сите сетила. Но, денес загадениот воздух е проблем што не може да се игнорира. Тоа ќе го забележите уште од моментот кога ќе излезете од дома и ќе се соочите со смогот и издувните гасови од автомобилите, кои директно ве потсетуваат дека дишењето чист воздух е далечно сеќавање.

Индустриското производство и производството на енергија, цврстите горива и драматичниот раст на сообраќајот на патиштата придонесуваат за загадување на воздухот во градовите, што предизвикува сериозни здравствени проблеми. Експертите проценуваат дека загадениот воздух е основна причина за болестите на белите дробови, како на пример астмата, а денес од астма се заболени двојно повеќе луѓе отколку пред 20 години.

Во вакви услови на сериозна закана по нашето здравје и квалитетот на живеење, мерењето и разбирањето на загадувањето на воздухот обезбедува цврста научна основа за негово понатамошно управување и контрола. Истовремено, неопходно е да се врши проценка на емисиите на загадувачките супстанции за да се определат нивните количини и распространетост во воздухот, како и да се врши мерење на нивните концентрации во приземниот слој.

Прв твининг проект на Балканот

Министерството за животна средина и просторно планирање (МЖСПП) со финансиска помош од Европската Унија го реализираше проектот „Подобрување на квалитетот на воздухот“, како прв твининг проект во областа на животната средина во

Име на проектот:
Подобрување на квалитетот на воздухот

Сектор:
Заштита на животната средина

Извор на финансирање:
КАРДС

Вредност:
635.000 евра

Период:
2006-2008

Корисник:
Министерство за животна средина и просторно планирање

Твининг партнер:
Метеоролошки институт на Финска

земјава и на Балканот. Заедно со твининг партнерот Финска и помладиот партнер Австрија, министерството, во периодот од 2006 до 2008 година, ефикасно ги искористи доделените 635.000 евра од програмата КАРДС. Беа изработени подзаконски акти во рамки на понатамошното усогласување со законодавството на ЕУ за квалитет на воздухот, беа обучени 50 луѓе и беа подготвени и материјали за обука и прирачници. Истовремено, беа подобрени институционалните капацитети и алатки за водење евиденција за емисии, методологијата за прелиминарна проценка, и работата на калибрациската лабораторија и на мобилната лабораторија за следење емисии.

Покрај тоа, беше завршен планот за подобрување на управувањето со податоци, беше одржана соодветна обука на персоналот за мерење на емисии и беше воспоставено дисперзионо моделирање.

Но, за да се преземаат активности за подобрување на квалитетот на воздухот, неопходно е претходно следење. Тоа е овозможено со осумте станици за следење на квалитетот на воздухот поставени во Битола и Велес (по две), Тетово, Лазарополе, Кавадарци и станицата за следење на загадувањето од сообраќајот поставена во Ректоратот на Универзитетот «Кирил и Методиј». Станиците беа обезбедени со финансиска помош од ЕУ од 1,1 милиони евра, преку

програмата КАРДС во 2004 година.

Овие и претходно добиените фиксни станици за следење вредни 350 илјади евра овозможуваат прелиминарни оценувања на квалитетот на воздухот и зонирање на државата во однос на квалитетот на воздухот. Тоа пак, е појдовната основа за подготовка на планови и програми за преземање мерки за подобрување на квалитетот на воздухот.

Податоците за животната средина, вклучувајќи го и квалитетот на воздухот ги собира, систематизира, анализира, обработува и раководи „Македонскиот информативен центар за животна средина“ во рамките на Министерството за животна средина и просторно планирање.

РЕЗУЛТАТИ:

- Подготовка на упатства и подзаконски акти
- Евиденција на емисии во воздухот и подобрување на базата на податоци
- Прелиминарна проценка на квалитетот на воздухот
- Мерења на квалитетот на воздухот и лабораториска работа. Зајакнување на капацитетите на Министерството за животна средина и просторно планирање за одржување, сервисирање и калибрирање на инструментите за следење на квалитетот на воздухот, како и за мерење на емисиите во воздухот
- Дисперзионо моделирање

“Сиџе сїровеведени ѓроеќии но-сакї дирекќино или индирекќино ѓодобрување во разни сеѓменїи на сисќемої за следење на квалиќеїтої на воздухої, како и неѓова одржливосї. Подѓоївенаїа законска реѓулаїива ѓроїїшува обврски за орѓаниїе на ценќирално и локално ниво за следење и извесќивање за квалиќеїтої на воздухої, како и за ѓодѓоївонка на ѓланови и ѓроѓрами за ѓодобрување и заїїїїїа на квалиќеїтої на воздухої. Конечно, сїїе овие ѓроеќии имаїї сериозно влиќјание врз ѓодїѓнувањеїо на свесќиа на ѓолиїїчкакїа и оїїїїїаїа јавносї за важносїа на сисќе-мої на следење на квалиќеїї на воздухої во нашакїа земја.”

СВЕТЛАНА ГОРЃЕВА,

Раководиќел на секќор, Македонски информативен ценќир за живоїїна средина, Минисќерсќиво за живоїїна средина и ѓросќорно ѓланирање

ПОГЛЕД ОД ЕУ:

Борба ѓроїїиве заѓаѓувачїїе

Покрај борбата против феноменот стаклена градина кој предизвикува климатски промени, клучна цел на законодавство со кое се уредува животната средина е да го подобри квалитетот на воздухот, чие загадување има сериозни последици по човековото здравје, но и по животната средина. Европската политика е насочена кон различни видови и извори на загадување. Благодарение на европското законодавство, постигнат е напредок во борбата со загадувачите какви што се сулфурниот диоксид, азотните оксиди и јаглеродниот диоксид, но загадениот воздух и натаму создава проблеми. Затоа, во 2005 година, Европската комисија предложи стратегија за намалување на бројот смртни случаи предизвикани од загадување на воздухот за 40 % (од нивото во 2000) за периодот до 2020 година.

<https://ec.europa.eu/environment/air>

Инфраструктура за поквалитетен и здрав живот

Околу десет илјади граѓани од Љубаш, најголемата населба во општина Кавадарци, можат да бидат задоволни. Добија нова водоводна мрежа и квалитетна и здрава вода за пиење. Истовремено, во нивната населба е изградена и атмосферска канализација, па можат да се одморат од проблемите што ги имаа со порои по улиците во градот и чести поплави во куќите и подрумите при поројни дождови. По цели 40 години користење заменети се цевките од системот за водоснабдување, инаку направени од азбестно-цементен материјал, штетен за здравјето на луѓето. Дотраените цевки беа причина и за непотребно истекување и големи загуби на вода. Поради старата канализациска мрежа често се случуваа дефекти кои предизвикуваа излевање на отпадните и фекалните води по урбаните површини во градот.

Сите овие проблеми беа доволна мотивација за локалните власти да го подготват проектот за Реконструкција на водоснабдителниот систем, фекалната и атмосферската канализација во населба Љубаш и да си обезбедат помош од Европската Унија од речиси 420.000 евра. Помошта од Европската Унија беше дополнета со придонес од општината во висина од околу 80.000 евра. Со овие средства 3.446 метри азбестни цевки од водоводната мрежа беа заменети со ПВЦ цевки, беа реконструирани 3.331 метри од канализациската мрежа, беше изградена атмосферска канализација во должина од 1.356 метри и беа реконструирани коловозните површини на улиците. И конечно, двете мрежи се поврзаа со колекторскиот систем на реката Луда Мара. Придобивките ги чувствуваат не само жителите на Љубаш, туку сите

Име на проектот:
Реконструкција на систем
за водоснабување, фекална и
атмосферска канализација
во населба Љубаш,
Општина Кавадарци

Сектор:
Локална самоуправа

Извор на финансирање:
КАРДС

Вредност:
500.000 евра

Период:
2005-2007

Корисник:
Општина Кавадарци

граѓани на Општина Кавадарци. Сега имаат услови за поквалитетно живеење, и поголема заштита на животната средина.

Поддршка за локалните власти

Проектот во Кавадарци е еден од стотината проекти реализирани во земјава во рамките на поддршката на ЕУ за процесот на децентрализација. Се работи за проекти од мал обем, до 500.000 илјади евра, доделени на општини кои се пријавиле на јавен повик. Во последните десет години Европската Унија, преку програмите КАРДС и ИПА обезбеди повеќе од 60.000.000 евра за проекти за фискална децентрализација, општински инфраструктурни проекти, прекугранична соработка на општините, реги-

онален економски развој и обука на вработени во општините и во Министерството за локална самоуправа. Целиот процес се фокусира врз благосостојбата на граѓаните и олеснување на нивниот живот, но истовремено претставува и поддршка во градењето на капацитетите на општините. Целта на европската поддршка е да помогне на локалната самоуправа да се подготви за полесно

справување со надлежностите што ги доби со децентрализацијата, да им помогне на локалните власти да ги подобрат вештините на раководење и да ја зголемат транспарентноста, како и да ја подобрат конкурентноста и способноста за добро планирање на приоритетните задачи.

Проектот во Кавадарци, потоа изградбата на амбуланта во Општина Вруток, локалните патишта во Долнени, Росоман и Конопиште и канализациските мрежи во 12 рурални области во Битола, Охрид, Куманово, Струмица, Штип и Скопје покажуваат дека овие цели можат да се постигнат. Општините потврдија дека со целосна посветеност и напори децентрализацијата може потполно да функционира. Само така ќе имаат задоволни граѓани.

РЕЗУЛТАТИ:

- Водоснабдувањето е подобро
- Обезбедена е здрава и квалитетна вода за пиење
- Загубите на вода се елиминирани
- Надминати се проблемите со излевање на фекалната канализација на јавни, урбани површини во градот
- Зголемено е нивото на заштита на животната средина со раздвојување на атмосферската и фекалната канализациска мрежа

“Во Љубаш живеам од 1986 година. Постојано имавме проблеми со снабдувањето со вода. Живеам на четврти кај и често снемувавме вода. Огржувањето на секојдневна, основна хигиена, и завршувањето на домашните работи беше невозможно. Полневме шишиња со вода за миене раце и кофи со вода за полнење на казанчињата во тоалетите. Со реконструкцијата на водоводната и на канализациската мрежа сите овие проблеми, вклучувајќи го и поплавувањето на улиците, исчезна. Сега можеме да се пофалиме со подобар стандард на живеење, а за помошта им благодариме на Европската Унија и на нашата општина”

ЉУБИЦА ЛЕВОВА,
жишел на Кавадарци

ПОГЛЕД ОД ЕУ:

Регионална политика

Мисијата на Генералниот директорат за регионална политика е да ја зајакне економската, социјалната и територијалната кохезија со намалување на разликите во степенот на развој на регионите и државите во Европската Унија. На овој начин, политиката позитивно придонесува за севкупната економија на ЕУ. Со кофинансирање на инфраструктурни проекти, развој на информатичкото општество, поддршка на инвестирањето во луѓето и поттикнување на прекуграничната соработка, им се помага на помалку напредните региони и оние кои имаат структурни проблеми да ја подобрат конкурентноста и истовремено да остварат побрза стапка на одржлив економски развој.

http://ec.europa.eu/dgs/regional_policy

Поддршка за среќни лица

Подарете им љубов и грижа на лицата со интелектуална попречност. Тие знаат да ја препознаат љубовта и да ви возвратат. Во тоа можете да бидете сигурни... Со оваа порака Центарот за подобрување на квалитетот на живот на лицата со интелектуална попречност и нивните семејства, ПОРАКА НОВА од Струга организира работилница за семејствата на лицата со интелектуална попречност. Целта е да се подобри квалитетот на животот на овие лица и на нивните семејства. При тоа, да им се помогне на семејствата да ги разберат потребите на сопственото дете, тргнувајќи од фактот дека интелектуалната попречност е состојба а не болест, и поради тоа не се лекува, и да се создадат услови за да се развиваат и усовршуваат останатите способности на овие лица. Затоа, неопходно е семејствата да се обучат како да се грижат за лицата со интелектуална попречност, како да се однесуваат со

нив, како да ги вклучат во општеството и во нормалниот живот. Како да го прифатат фактот дека нивното дете има интелектуална попречност и наместо да го кријат од „надворешниот свет“, да му дадат можност само да одлучува. Покрај средбите со семејствата и со сопствениците на фирмите кои вработуваат лица со интелектуална попречност, ПОРАКА НОВА работи и на отворање Рекреативен центар со обучени тренери кои ќе подготвуваат програми што се изработени врз принципот на вклученост. Со нивна помош, посетителите, без оглед дали се деца, тинејџери или возрасни, ќе можат да уживаат во рачни ракотворби, сликање, играње, пеење, роденски прослави, приредби, но и прошетки во природа, посета на кино, театар, музеи, изложби...Ќе учат да готват, да работат во градина, ќе учат јазици, ќе учат да користат компјутер, па дури и да организираат куклени претстави!

Име на проектот:
Дозволете да развиваме
нови вештини
Социјална вклученост
преку развивање нови
вештини

Сектор:
Човекови права

Извор на финансирање:
Европски инструмент
за демократија и
човекови права

Вредност:
40.000 евра

Период:
2009-2010

Корисник:
ПОРАКА НОВА - Центар за
подобрување на квалитетот
на живот на лицата со
интелектуална попречност
и нивните семејства, Струга

Во суштина, ќе научат дека со соодветна поддршка можат да бидат образована, социјализирана и среќна личност што исполнува корисна улога во општеството. Во рамките на проектот вреден 55.000 евра, од кои ЕУ обезбеди 40.000, Центарот планира, до декември 2010, да изработи и база на податоци за лица со интелектуална попреченост во општина Струга, според различни параметри - тип на попреченост, пол, возраст, место на живеење, социјален статус и сл. Оваа база на податоци ќе се користи за планирање на идните активности со фокус врз потребите на лицата со интелектуална попреченост.

Проекти за демократија и човекови права

Од пријавени 54 предлог проекти

Европската Унија поддржа уште десет проекти за зајакнување на улогата на граѓанското општество и унапредување на демократијата и човековите права со вкупно 603.000 евра. Центарот за одржлив развој ПОРТА од Струмица доби 70.000 евра за проектот „Стоп за дискриминацијата“, Центарот за граѓанска иницијатива од Прилеп доби 59.000 евра за „Механизми за елиминирање на дискриминацијата во заедниците“, а Коалицијата „Сите за слободни судења“ од Скопје доби 38.000 евра за „Проект за поддршка на човековите права (ХРСП)“. Македонскиот центар за меѓународна соработка (МЦИЦ) беше поддржан со 64.000 евра за „Анализа на спроведувањето на Охридскиот рамковен договор“, граѓанската асоцијација МОСТ со 49.000 евра за „Гласачи по прв пат“, Фондацијата Метаморфозис

од Скопје со 65.000 евра за „Модел за ефикасна комуникација меѓу комисиите за меѓуетнички односи и граѓаните“, и Центарот за истражување и политика (ЦРПМ) од Скопје со 47.000 евра за „Мој глас - моја одлука - Стоп за семејно гласање и гласање за други“. Со 60.000 евра е поддржано Меѓуопштинското здружение на лица со физичка попреченост - Битола, Ресен и Демир Хисар за „Унапредување и ратификација на Конвенцијата на ОН за правата на лицата со посебни потреби“, граѓанското здружение РЕ-АКТОР доби 49.000 евра за проектот „Жените во македонската економија“, а на Женското лоби и акција против насилство и трговија со жени – Отворена порта од Скопје му беа доделени 59.000 евра за „Зајакнување на капацитетот за справување со трговијата со луѓе од аспект на човековите права“.

ОЧЕКУВАНИ РЕЗУЛТАТИ:

- Подобрување на вештините и способностите на лицата со интелектуална попреченост
- Подигнување на свеста кај родителите и семејствата на лицата со интелектуална попреченост
- Организирање рекреативни активности за лицата со интелектуална попреченост
- Повеќе одмор и слободно време за семејствата, како и можност за вработување на членови на семејството
- Воспоставување база на податоци за лицата со интелектуална попреченост во Струга

„Да се бориме со социјалната исклученост не е лесна работа. Но, кога секојдневно ти гледаш насмевките на лицата со интелектуална попреченост, добиваш мотив да вложуваш секој ден сè повеќе енергија во оваа борба. Благодарноста од родителите е, исто така, дојолнителен мотив. Сите заедно се бориме за постигнување на едно задоволително ниво на социјална вклученост. Некои луѓе тоа знаат да го прејознаат. Им благодариме!“

АНИТА ГАГОВСКА,
Координатор на проектот „Дозволете да развиваме нови вештини“, ПОРЯКД НОВА

ПОГЛЕД ОД ЕУ: Човекови права

Според Општата декларација за човекови права, никој не смее да биде дискриминиран по која било основа, ниту подложен на казнување или на нечовечки и понижувачки постапки. Лицата со интелектуална попреченост, како и сите луѓе, се родени слободни, со еднакви права и достоинство, а државите имаат обврска да ги заштитат од деградирачки однос. Во ЕУ се забранува секаков вид дискриминација, а државите-кандидатки за членство треба да ги исполнат тие критериуми и да го усогласат националното законодавство со законодавството на Унијата.

http://ec.europa.eu/justice_home/fsj/rights/fsj_rights_intro_en.htm

Модерна царина за квалитетни услуги

Современата царинска служба во денешно време се соочува со извршување фискални (наплата на царини, даноци и акцизи) и нефискални задачи (заштита на граѓаните од увоз на штетни, опасни, фалсификувани производи и заштита на животната средина). Основна цел на поддршката на Европската Унија во областа на царинското работење е создавање и развој на модерна служба и рамноправен партнер на фирмите што се занимаваат со надворешно трговско работење. Еднакво важна е и заштитата на фискалните и безбедносните интереси на државата, соработката со другите владини служби и подготовката за целосно компјутерско поврзување и размена на информации на царината со соодветните служби на ЕУ. Проектот „Подобрување на граничната контрола“ е јасен показател за континуираната поддршка на

ЕУ за економскиот развој на земјата на патот кон членството во Унијата, преку постојана поддршка на царинските реформи.

Овој проект, вреден 700.000 евра, е дел од Компонентата 1, Помош при транзицијата и градење на институциите од ИПА 2007. Неговата основна цел е воведување ефикасни царински контроли, олеснување на законското движење на стоки и патници, подобрување на наплатата на приходите и зајакнување на административниот капацитет на Царинската управа во борбата против измамите и корупцијата.

Во период од 18 месеци проектот треба да ги унапреди работата и административниот капацитет на граничната контрола и да организира промотивни активности за информирање на јавноста и на деловните субјекти за новините во

Име на проектот:
Подобрување на граничната контрола

Сектор:
Даночна и царинска унија

Извор на финансирање:
ИПА 2007

Вредност:
700.000 евра

Период:
2009-2011

Корисник:
Царинска управа

работењето на Царинската управа. Не помалку важна е и помошта за Царинската управа при изготвувањето анализа на опремата за гранична контрола.

Проектот обезбедува поддршка на реформите кои се одвиваат во Царинската управа и работи на подобрување на организациската и оперативната ефикасност на царинската служба. За да се постигнат овие цели, во рамките на проектот ќе се изработи национална стратегија за рационализација на граничните постапки. Истовремено ќе се воведат и програма за надзор и оценување на ефектите од граничната ефикасност и анализата на ризик. За да се подготви за влез во ЕУ, Царинската управа мора да го усогласи своето работење со одредбите од Шенгенското законодавство. Заради постигнување подобра контрола, со

проектот се предвидува подобрена примена на царинските кучиња, информатичката технологија и опремата. Подобрата контрола опфаќа примена на скенери и друга опрема за откривање измами, како и поголема примена на анализата на ризик на граничните премини.

Со набавената опрема за подобрување на граничното работење во вредност од 300.000 евра, исто така финансирана од програмата ИПА 2007, треба да се зголеми контролата на стоки и патници на граничните премини, и истовремено да се олесни и забрза нивното движење. Крајна цел е граѓаните кои ја преминуваат границата, како и стоките кои се пренесуваат преку царинското подрачје на државата, да ги имаат истите погодности и квалитетни услуги како при влез во европското царинско подрачје. При тоа, фирми-

те во земјава треба да имаат корист од побрзото движење на стоките и да заштедат време и пари.

Усогласување со европското законодавство

Покрај овој, во 2009 година почнаа уште два други проекти финансирани од ИПА 2007, кои исто така е предвидено да траат по 18 месеци. Проектот „Понатамошно усогласување на националното царинско законодавство со царинското законодавство на Европската Унија“, кој вреди еден милион евра, вклучува и советдавни услуги од царински експерти од ЕУ. „Подобрување на царинските ИТ системи“ е третиот проект, вреден 700.000 евра, за зајакнување на капацитетите на Секторот за ИТ и помош при подготовката на ИТ проекти, кои се задолжителни за членство во ЕУ.

ОЧЕКУВАНИ РЕЗУЛТАТИ:

- Праведна, систематска и делотворна царинска контрола на граничните премини
- Олеснување на трговијата и зголемување на безбедноста во синџирите на снабдување
- Побрзо движење на стоки и патници
- Поевтини и поквалитетни царински постапки

“ИПА фондовиџе се љокажаа како мошне корисен инструмент џа љомош на Царинската управа на љаџоџи кон членсџво во Европската Унија. Царинската работџење, како во ЕУ љака и во земјава, е љроцес кој љосџојано се менува и љодобрува. Помошџа од ИПА има исклучителна важност џа љодгџоџоџаџа и љриљагџоџуваџеџо на целокуџниџи царински сџсџтем кон европскиџи, како и за љриљагџоџување кон условитџе љо членсџвоџаџа во ЕУ. Висџинскиџе љрезизвици доџрава доаџаџи - љрименаџа на новиџи модернизиран царински закон и љоврзуваџеџо со царинскиџе комџјуџерски сџсџтеми на ЕУ. ИПА љроектџиџе веќе љрезизвикаа неколку важни љромени во царинската работџење, и сџгурно љоа ќе љродолжи да се случува и во наредниџе гџодини”

ЗЛАТКО ВЕТРОВСКИ,

началник на Одделение за обуки во Царинската управа

ПОГЛЕД ОД ЕУ:

Царинската унија е суштински елемент во функционирањето на единствениот пазар. Тој може да функционира соодветно само кога има заедничка примена на заеднички правила на надворешните граници на Унијата. До неодамна улогата на царината првенствено беше наплаќање царини при увоз. Денес, царината има улога во олеснувањето на трговијата и заштитата на интересите на Европската Унија и нејзините граѓани кои се соочени со законите од тероризам и меѓународниот организиран криминал.

http://ec.europa.eu/taxation_customs/index_en.htm

Зголемување на довербата во судството

Чувството на граѓаните дека има правда и дека во општеството функционираат институциите, кои ќе ја одбранат и ќе ја спроведат, е еден од темелите на модерното демократско општество. Без функционално и професионално судство ни една држава нема перспектива, а особено не во рамките на Европската Унија.

Судството во земјава се соочува со бројни проблеми и неговото реформирање е можеби и најтешката задача во исполнувањето на европските стандарди, како предуслов за успешно приклучување кон европското семејство.

Реформата на судството е еден од врвните приоритети на помошта од Европската Унија преку програмите ИПА 2007, 2008, 2009 и 2010, во вкупна вредност од приближно 8.700.000 евра. Во моментот во тек се три проекти од областа на судството во рам-

ките на програмите ИПА 2007 и 2008, вредни над 2.500.000 евра, а уште два други се планираат во рамките на идните програмски циклуси ИПА 2009 и 2010. За нив помошта ќе биде околу 6.100.000 евра.

Во мај 2010 почнаа активностите од проектот „Натамошно зајакнување на институционалните капацитети на Академијата за обука на судии и јавни обвинители“, кој според планот, ќе трае 20 месеци. Со помошта од ЕУ од 850.000 евра се има за цел да се подобри системот за обука, да се воспостави систем на „е-учење“, да се развијат механизми за децентрализирана обука и да се подобри библиотеката на Академијата, како и нејзината интернет страница.

Проектот „Спроведување реформи во малолетничката правда“ започна во април 2010 и ќе трае 24 месеци. Помошта од 700.000 евра, треба да

Име на проектот:
Поддршка за поефикасно, ефективно и модерно работење и функционирање на Управниот суд

Сектор:
Правда и внатрешни работи

Извор на финансирање:
ИПА 2007

Вредност:
1.083.000 евра

Период:
2010-2011

Корисник:
Управен суд и Министерство за правда

придонесе да се зајакне законската рамка за ефикасно спроведување на меѓународно прифатените норми и стандарди за малолетничка правда, да се унапреди специјализацијата на судиите и обвинителите од оваа област, но и да се засили капацитетот на социјалните центри за работа со малолетните престапници.

Заштита на правата и интересите на граѓаните

Побрз и поквалитетен пристап до правдата, што води до поголема доверба на граѓаните во судскиот систем, а истовремено и до поголема заштита на правата и интересите на физичките и правните лица, е целта на проектот за поефикасно функционирање на Управниот суд. Со овој проект Управниот суд, како

релативно нов суд во судскиот систем на земјава, добива целосна поддршка за понатамошен развој на неговите капацитети. Со помош на проектот Управниот суд ќе добие дополнително стручно усовршување на судиите и стручните соработници, а со подобрување на ИТ системот ќе се забрза и ќе се олесни работата на судиите, стручните соработници и судската администрација.

Буџетот на проектот изнесува околу 1.000.000 евра од програмата ИПА 2007. Проектот започна во декември 2009 и се планира да трае до декември 2011 година. Во овој период се очекува проектот да помогне за зголемување на ефикасноста на судот и на системот за раководење со случаите во согласност со меѓународните стандарди и најдобрите европски практики, со

оглед дека управните случаи имаат значително влијание врз севкупниот систем на јавната администрација, но и врз довербата на граѓаните во судството. Покрај тоа, во случаите во кои граѓаните водат парници против управни акти на државните институции, искуството на судиите е многу важно за тие да можат да ги проценат оние ефекти од одлуката што ги надминуваат границите на индивидуалниот случај.

Целите на овие проекти се амбициозни, но поставувањето високи стандарди е основно за која било вистинска реформа и за процесот на враќање на довербата на граѓаните во судството. Иако постигнувањето на овие цели бара големи напори од сите вклучени страни, сепак на крајот во придобивките ќе уживаат сите.

ОЧЕКУВАНИ РЕЗУЛТАТИ:

- Подобрувања во примената на законодавството за управните спорови и во спроведувањето на одлуките на Управниот суд
- Зајакнување на организацискиот капацитет на Управниот суд, со фокус врз управувањето со судските и човечките ресурси
- Зајакнување на професионалните вештини на вработените во Управниот суд
- Подобрување на информатичкиот систем, особено меѓуповрзаноста на Управниот суд со другите државни тела

“Управните спорови, по кои постојат Управниот суд, претставуваат најефикасно и најделовно средство за заштита на правата на граѓаните. Со зголемување на ефикасноста и подобрување на квалитетот на одлуките на Судот, граѓаните и државските институции ќе добијат повисок стандард на судска контрола врз законноста на работата на Владата, министерствата, државната управа и локалната самоуправа.“

БОРИВОЈ КОС,
раководител на тимот на проектот за Управниот суд

ПОГЛЕД ОД ЕУ:

Право на Европската Унија

Една од основните цели на Европската Унија, како што стои и во Лисабонскиот договор, е да им понуди на своите граѓани слобода, безбедност и правда преку законодавството. Токму законодавството мора да успее онаму каде што со години наназад не успевала употребата на сила. Само единство засновано врз слободно донесени одлуки може да се очекува да трае. Тоа е единство што се темели врз вредности какви што се слободата и еднаквоста, што се заштитени и спроведени во секојдневниот живот со помош на законодавството.

http://ec.europa.eu/justice_home/fsj

Иновација во деловното работење: скок во развојот

Без иновации во производството, услугите и маркетингот нема напредок во индустриското производство ниту пак, брз економски раст. На фирмите кои сакаат да го одржат чекорот со времето и да се прилагодат на сегашните услови на работење, но и да направат скок во развојот, често им недостасува стратегија, визија, планирање, анализа на пазарите и на конкуренцијата, но и упорност, снаодливост, истрајност, постојаност и мотивираност. Целта на Програмата ТАМ (TurnAround Management - ТАМ) е да им помогне на фирмите да се трансформираат во ефикасни и добро управувани друштва кои можат успешно да работат во услови на пазарна економија. ТАМ поддржува мали и средни претпријатија (МСП) во земјите во кои дејствува Европската банка за обнова и развој (ЕБРД), а за Програмата работат искусни директори и менаџери од развиените земји чија задача е да го пренесат

своето техничко знаење и познавање на пазарот. Во текот на 18 месеци колку што трае секој проект, експертите на ТАМ остваруваат 15-тина посети во фирмата. Во тој период се обидуваат да помогнат во зголемување на продажбата, реструктурирање на организациската, маркетиншката и раководната структура на фирмата, надминување на проблемите кои се појавуваат во тешките услови за работење, решаваат технички проблеми, но и прашања поврзани со развојот на производи.

Програмата ТАМ се спроведува во земјава од 1997 година и оттогаш се реализирани 50 проекти. Последната програма, финансирана од ЕУ во партнерство со ЕБРД, вредна 700.000 евра започна во октомври 2006 и траеше до април 2009 година, а опфати 13 фирми. Поттикнува од резултатите постигнати во рамките на минатата програма ТАМ, како и од постојаните барања

Име на проектот:
Програма ТАМ

Сектор:
Индустрија и претприемништво

Извор на финансирање:
КАРДС 2006

Вредност:
700.000 евра

Период:
2006-2009

Корисник:
Мали и средни претпријатија

Даноци за доброто на граѓаните

Подобрување на работата на Министерството за финансии и на Управата за јавни приходи во областа на собирање даноци, давање услуги на даночните обврзници, зајакнување на институционалниот капацитет при наплатата на даноците и борба против корупцијата се главните цели на проектот „Поддршка на даночните реформи“. Во период од 18 месеци, колку што е предвидено да трае проектот, националната законска рамка треба да се усогласи со стандардите и односните регулативи, директиви и мерки на Европската Унија. Со директна советодавна и техничка поддршка ќе се обезбеди дополнување и одржливост на тековната помош за даночните реформи. Целта е да му се помогне на Министерството за финансии во подготовката на два нацрт закона од областа на директното оданочување и спроведување на даночно законодавството, а паралелно со тоа и да се поддржи зајакнувањето на

административниот и оперативниот капацитет на Управата за јавни приходи. Токму тоа се двете компоненти на проектот вреден 1.300.000 евра, финансиран од Европската Унија преку програмата ИПА 2007. Во рамките на првата компонента, тим од експерти, со помош на Секторот за даноци при Министерството за финансии, работи на процена на актуелната законска рамка, особено во областа на директното оданочување. Нацрт законите за данок на добивка на трговските друштва и за данок на приход на граѓаните беа изработени врз основа на повеќемесечни проценувања на законодавството, објаснувања на европските директиви и споредбена анализа на политиките на членките на ЕУ во поглед на директното оданочување. Во истиот период се врши оценување и на други законски промени, а се организираат и програми за обука и работилници за спроведување на новото законодавство.

Име на проектот:
Поддршка на даночните реформи

Сектор:
Даночна политика

Извор на финансирање:
ИПА 2007

Вредност:
1.300.000 евра

Период:
2010-2011

Корисник:
Министерство за финансии и Управа за јавни приходи

Професионални стандарди во Управата за јавни приходи

Паралелно со усогласувањето на законодавството се работи и на зајакнување на административниот капацитет на Управата за јавни приходи, како втора компонента од проектот. Во изработката на доследна стратегија и акциски план за реализирање на целта, приоритет се дава на секторите за професионални стандарди, внатрешна ревизија, даночна инспекција, како и на јакнењето на капацитетот за борба против корупцијата. Со овој проект исто така се опфатени и секторите за присилно наплаќање даноци, комуникација со даночните обврзници, обука на раководителите и генералното

подобрувањето на услугите за даночните обврзници.

Со зајакнувањето на административниот капацитет на Управата ќе се овозможи спроведување на даночното законодавство и поефикасна борба против даночното затајување, што ќе доведе до зајакнување на фискалната политика и воопшто охрабрување на странските и домашните инвестиции. Во рамките на проектот се прави длабинска анализа на можноста за префрлање на финансиската полиција од Министерството за финансии во надлежност на Управата за јавни приходи, како и за формирање ново одделение кое ќе се справува со сложените даночни случаи, со случаите на затајување на данок и со стратегијата за борба про-

тив сивата економија. Покрај проектот за техничка помош, беше спроведено и реновирање на Дирекцијата за мали и средни даночни обврзници при Управата за јавни приходи во Штип и нејзино опремување со современ информатички систем. Целта на овие активности е да се подобрат услугите за малите и средните даночни обврзници, со што ќе се зголеми свеста за даночните обврски и ќе се зголеми наплатата на даноци. За да се реализира оваа цел, објектот на Дирекцијата во Штип е реновиран според европски стандарди за што се потрошени над 79.000 евра. Исто така обезбедената компјутерска опрема во вредност од 245.000 евра вклучува 273 компјутери, две графички станици и 30 печатачи.

ОЧЕКУВАНИ РЕЗУЛТАТИ:

- Нацрти на нови закони за данок на добивка и данок на доход
- Промени во законската политика со цел усогласување со европското законодавство
- Проценка на актуелните законски, организациски и институционални структури, политики и процедури во Управата за јавни приходи и препораки за подобрување на административниот капацитет
- Зајакнување на функцијата на внатрешната ревизија
- Ефикасна комуникација во согласност со фискалните планови на ЕУ
- Поквалитетни услуги на даночните обврзници
- Зајакнување на секторите за мали и средни даночни обврзници во регионалните дирекции на Управата за јавни приходи во Штип и во Тетово

“Со спроведувањето на овој проект ЕУ ја потврди важноста на даночното законодавство кое, во зависност од различните политички размислувања, често погледува на промени. Како резултат од овој проект очекуваме не само целосно усогласување на законодавството што се однесува на директивно оданочување со директивите и правилата на ЕУ кои го регулираат заедничкиот европски пазар, туку и да добиеме соодветни закони кои ќе ги подобрат административните процедури и даночните услуги и ќе го зајакнат севкупното функционирање на даночниот систем во земјата.”

БОРЧЕ СМЛЕВСКИ,
раководител на Одделение за даноци,
Министерство за финансии

ПОГЛЕД ОД ЕУ:

Стратегија за даночна политика

Европската комисија подготви сеопфатна стратегија за даночната политика на Европската Унија. Комисијата смета дека даночната политика мора да ги поддржува пошироките цели на политиката на ЕУ каква што е целта Унијата да стане најконкурентна економија во светот. Покрај тоа, даночната политика треба да биде усогласена со другите политики на ЕУ. Намерата на Комисијата е истовремено да посвети поголемо внимание на даночните проблеми со кои се соочуваат поединците и компаниите кои работат во рамките на внатрешниот пазар, и да ги направи даночните системи поедноставни и поразбирливи за даночните обврзници.

http://ec.europa.eu/taxation_customs/taxation/gen_info/tax_policy/index_en.htm

Преглед на онлајн извори на информации

ЕВРОПСКА УНИЈА

ЕВРОПА: Интернет портал на
Европската Унија
www.europa.eu

Европска Комисија
www.ec.europa.eu

Генерални директорати и
сервиси на Комисијата
www.ec.europa.eu/dgs_en.htm

Делегација на Европската
Унија
www.delmkd.ec.europa.eu

ЕУ Инфо центар
www.euic.mk

ЕУ ПОЛИТИКИ

Економија и финансии
www.ec.europa.eu/economy_finance

Конкуренција
www.ec.europa.eu/dgs/competition

Внатрешен пазар и сервиси
www.ec.europa.eu/dgs/internal_market

Претприемништво и индустрија
www.ec.europa.eu/enterprise

Земјоделство и рурален развој
www.ec.europa.eu/dgs/agriculture

Море и рибарство
www.ec.europa.eu/dgs/fisheries

Животна средина
www.ec.europa.eu/dgs/environment

Здравство и заштита на
потрошувачите
www.ec.europa.eu/dgs/health_consumer

Јавно здравство
www.ec.europa.eu/health-eu/health_problems

Енергија и транспорт
www.ec.europa.eu/dgs/energy_transport

Правда, слобода и сигурност
www.ec.europa.eu/dgs/justice_home

Образование и култура
www.ec.europa.eu/dgs/education_culture

Регионална политика
www.ec.europa.eu/dgs/regional_policy

Истражување
www.ec.europa.eu/dgs/research

Делегација на Европската Унија

www.delmkd.ec.europa.eu